

Kongliga Majestäts nådige förordning

Huruledes såväl husbönder som betiente
Och tjenstehjon här i residence-staden Stockholm,
Sig hädanefter hafwa sig at förhålla wid ombyten af betieningar och tjenster samt
hwad det af Hans Kongliga Majestät privilegerade Adress-contoiret här wid kommer at iact
taga

Gifwen Stockholm i Rådskammaren den 6. juli 1732.

Sidan 2:

Friedrich med Guds nåde, Sveriges Göthes och Wendes Konung Landt-Grefwe til
Hessen...

Gjöre witterligt, at såsom wij ej utan särdeles missnöje måste förspörja de åtskillige
oordningar och skadeliga påföljder, hwilka deraf förorsakas, at hwarken hus-bönder, betiente
eller tjenstehion här intill merendeles haft annan utwäg wid förefallande tiensters
omwäxlingar än at de nödgats i detta fall anförtro deras angelägenhet å ömse sidor til de så
kallade dränge- och pigeskaffare och skafferskor hwilcka nu alt mer och mer skola winnlägga
sig att giöra utaw samma deras betiening et handtwärck, hwilket länder såväl husböndren til
skada, som och ofta bringar den i tjänst trädande lättrogne ungdomen til en stor dehl om deras
wälfärd, förutom det, at detta förderfweliga partiet gemenligen styrcka och förleda de
enfaldige och menlösa tjenstehionen til hwarjehanda sielfswäld; alltså hafwe wij likmätigt wår
kongelige sorgfällighet och nådiga ömhet för hwars och ens gagn och bästa warit betänckte på
medel och utwägar, wåre trogne undersåtar och inwånare uti denna wår residence-stad
Stockholm ifrån slike olägenheter at befria. Och emedan wi uti 14 paragrafen af wår den 6
august. 1723 utfärdade nådiga stadga och förordning angående tjenstefolk och legohjon oss i
nåder utlåtitt, at wilja här i Stockholms stad, där så nödigt profwades, et wisst Contoir inrätta;
för den skull hafwe wi til både hus-bönders, betienters och tjenstehions gemensamma
beqwämlighet, så at de wid tjenste-ombyten hwarandra med minsta kostnad

Sidan 3: beswär och äfwentyr kunna upsöka och igenfinna, i nåder för godt funnit, at til en
sådan nödig och nyttig betiening utse och förordna, det här i Staden med wårt nådige
privilegio redan inrättade Adress-contoir, hwilcket både hus-bönder, betiente och tjenstehion
wid tjenste-omwäxlingar hädan efter kunna tillita, hafwandes bemelte Contoir, de som i
sådant fall sig anmäla, på det sättet tilhanda at gå, som wi til en god ordnings erhållande
nödigt erachte härmedelst at stadga och förorna, som följer:

Til det första. Skal det wara alla hus-bönder och mat-mödrar, samt alla betiente och
tjenstehion, wid fyrattio marcker plickt sträng- och alfwarligen förbuditt wid tjenste-
omwäxlingar at anlita och bruka de så kallade dräng- och pige-skaffare, eller andra slike
underhandlare: och der någon sådan skulle sig understå, at än widare sig härutinnan blanda
och bruka (?) låta, eller lagligen öfwertygas kan, at han i någon måtto med ord eller gierning
söka hindra eller förklena denna inrättning, densamma skal första gången beläggas med tjugo
daler silfwermynts plicht, och andra resan böta dubbelt, men den som kommer tredje gången
igjen förwises Staden.

Til det andra. Enär någon hit til staden anländer, som betiening eller tjenst söker, eller de
hwilcka här tiena efter laga upsägning äro orlofwade, så böra de sig uti Adress-Contoiret
ofördröjeligen anmäla och antekna låta, och dersammastädes sina orlof-sedlar eller
medhafwande andra bewis uppe, samt tilkiänna gifwa, hwarest de stå at igen finnas, då
Contoiret tillika hafwer, utan någon betalning derföre, at uppå Orlofs-sedelen behörigen

antekna, det densamma warit i contoiret upwist: börandes hus-bonden uti orlofs-sedelen riktigt införa, huruledes betientens eller tjenstehionens upförande warit och ej an-

Sidan 4:

Annorledes ställa orlofs-sedelen, än efter hwar och ens förtienst wid den plicht, som den paragraf 8 i tjenstehions ordningen förmår och innehåller. Contoiret har eljest 14 dagar för upsäjnings dagen at tillita Öfwer-Ståthållaren, det allmänt kundgöras må, på hwad dagar och stunder de orlofwade tjenstehion utur wissa tracter (?) hafwa sig uti Contoiret sig infinna, och bör ingen hus-bonde honom det wägra. Försummar något tjenstsökande och förorlofwat tjenstehion inom 8 dagar efter ankomsten hit til staden, eller den tid som publicationen innehåller, sig at anmäla och sin orlofs-sedel upwisa, eller städier någon til sin betiening eller tjenst den som ej hafwer Contoirets påskrift på orlofs-sedelen, plichte hwardera fyratijo marker och ware städslen olaglig, samt den stadde ej skyldig i den tjensten at träda. Och när någon hus-bonde sielf här i staden med eller utom Adress-Contoiret eller i landsorterne genom andra will städia sig betiente eller tjenstehion, hwilket honom ej förwägras, bör han när städslen gifwen är, inom 14 dagars förlopp Contoiret därom underrätta, på det sättet att han upskickar orlofs-sedelen eller annat bewis, och låter såwäl sit eget som tjenstehionets namn uti annotations-boken eller dag-längden antekna, äfwen som och hus-bonden bör på samma sätt gifwa Contoiret tillkiänna, när någon betient eller tjenstehion dör, bortlöper eller eljest i olaga tid kommer utur tjensten, dock utan at derföre med någon afgift eller omkostnad beswäras.

Til det tredje. Utaf Contoirets i föregående måtto skiedde anteckningar, hafwa de hus-bönder som betiente eller tjenstehion åstunda och behöfwa, at undfå, enärde uti Contoiret sig derom anmäla, behörig kundskap om sådane betiente eller tjenstehion sig anmält som dem äro af nöden i tjenst at antaga. Finnes deraf tillgång, skal Contoiret uppå anmodan wara skyldig emot den i taxan utsatte wedergällning, at med-

Sidan 5:

Meddela hus-bonden skriftelig adress-sedel på en eller flere hwarå antecknad deras namn och hwarest de igjenfinnas hafe (?) wandes (?) hus-bonden dem at sedan upsöka, och de med hwarannan om tjensten sig förena bäst de gitta. I fall de betiente eller tjenstehion, till hwilcka man fått adress-sedel, ej finnas anständige, eller icke wilja träda uti tjenst hos den som Contoiret genom sin sedel till dem adresserar, då står det en sådan sökande hus-bonde fritt at vidare begiära och undfå adress-sedlar flere resor, in till dess han kan hulpen blifwa, och bör derföre ingen vidare betalning tagas, än för ofwannämnde första sedel; men skulle åter intet förråd wara uppå sådane betiente eller tjenstehion, som någon behöfwer, bör Contoiret i sådant fall de sökande hus-böndrens namn antekna samt hwad slags betiente eller tjenstehion de begära, och när några sådane sig anmäla, dem adress-sedlar till samma hus-bönder lemna.

Til det fierde. Anhålla betiente eller tjenstehion om adress-sedlar til några, som hafwa deras betiening eller tjenst af nöden, bör Contoiret sådant meddela emot den wedergällning som i följande 8. paragrafen stadgat finnes: åliggandes Contoiret om tjenstehion eller betiente flere resor åstunda adress-sedlar, at gå dem derutinnan på lika sätt tilhanda som uti näst föregående paragraf om hus-bönders betiening stadgat är, utan at derför taga någon betalning mer än för den första sedeln. Och äro slike betiente eller tjenstehion härigenom icke förbundne at taga några adress-sedlar, enär de utom dess kunna på den undfångne och af Contoiret påskrefne orlofs-sedelen med någon hus-bonde öfwerens komma.

Til det femte. Ifall någon hus-bonde, under dess wistande på annan ort, anmodar adress-contoiret, at för sig städia nödige tjenstehion eller betiente och Contoiret städslen tilställer, då

åligger Contoiret sådant i giörligaste måtto at werckställa emot den i taxan utsatte afgift.där och från-

Sidan 6: frånwarande betiente och tjenstehion för hwarjehanda hinder sig här i rättan tid icke kunna infinna, utan til Contoiret insända eller aflewerera låta sine orlofs-sedlar, med anhållan, at de til någon viss betiening eller tjenst genom Contoires försorg måtte stadde blifwa, skal Contoiret på lika sätt dem derutinnan tilhanda gå och städsel på deras wägnar emottaga hwilcken wid ankomsten dem tilställes, på de til sina betingade hus-bönder anwisas emot den afgift som taxan innehåller.

Til det sjette. På det hwar och en med så mycket större trygg- och säkerhet må kunna må kunna sig i detta fall til Adress-contoiret förtro:så hafwa wi i nåder för godt funnit at stadga, det alla som wid detta wärck någon syfta få skola inför Magistraten sig med liflig ed förbinda, at granneligen i acht taga deras skyldighet; skolandes betienterna wid detta wärck lyda under dess rättelse, som Contoiret förestår; men han för des beställning in för öfwer-ståthållaren och Magistraten wid förefallande klagomål til swars stå, och för des felachtigheter lagligen dömas, hwarest alla måhl, som detta wärck angå, summario processu skola uptagas och afgöras.

Til det siunde. Af alla böter, som för denne förordnings öfwerträdande falla, har angifwaren och den som saken inför domaren utförer, at niuta halfparten, den öfrige hälften hemfaller Adress-contoiret och stadsens fattige til tweskiptes (?).

Til det ottonde.Hafwe wi detta Contoir til des uprätthållande och nådige utgifter welat anslå den inkomst som efter hogsående (?) i nåder faststälte taxa Adresse-Wärcket tilflyta kan, börandes betiente och tjenstehion wid adress-sedlars undfående betala den i bemälte taxa utsatte afgift, och hus-bönderne som Contoiret tillita, erlægga samma afgift, när de adress-sedlar uttaga.

Sidan 7: Til det nionde. Alla wid Adress-contoires warande betiente förbiudes wid det straff, som lag- och förordningar innehålla, at under hwad namn det wara må, taga eller fordra något, antingen af hus-bönder eller tjenstehion och betiente, när de dem icke om Adress-sedlar anlita, och de samma af Contoiret undfå, ej heller taga af dem som adress-sedlar åstunda, mera, än den af oss faststälte taxan innehåller; skulle ock någon betient wid Contoiret finnas i sina sysslor försummelig, den samma skal wara des tjenst förlustig.

Wi biude och befalle fördenskul alla i gemen, samt hwar och en i synnerhet, som detta angår, at sig här efter hörsamligen rätta; skolandes vår Öfwer-ståthållare och denne Stads-magistrat giöra dem all skyndesam handräckning, som härutinnan kunna anlita deras Embetes hielp och biträde, eller ock angifwa något som emot denne förordning vare brutit. Och på det ingen härom någon okunnighet må förebära, skal denne vår nådige förordning twenne gånger om åhret, nembligen söndagen för Pålsmassan, och sidsta söndagen i julii månad af alla predikstolar här i staden kundgiöras. Til yttermera wisso hafwa wi detta med egen hand underskrifwit och med vårt kongliga sigill bekräfta låtit.

Stockholm i Råd-kammaren den 6 julii år 1732

Friedrich (L.S.)

Sidan 8: Konglige Majestäts nådige approberade taxa

Hwarefter såväl hus-bönder, som betiente och tjenstehion komma til Adress-Contoiret, enär de det samma om adress-sedlar tillita, at erläggia en wiss afgift.

Nembligen:

	Daler	Silfwermynt Öre
De som niuta uti åhrlig lön		
Til och med 50 daler kopparmynt betala		16
Ifrån 50 til och med 60 daler kopparmynt		20
Ifrån 60 til och med 100 daler kopparmynt		24
Ifrån 100 til och med 600 daler kopparmynt		0 (?)